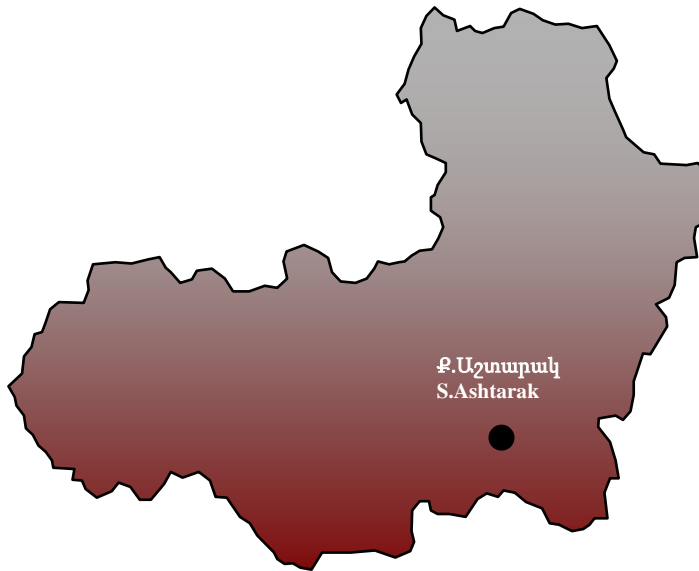

ՀՀ ԱՐԱԳԱՏՈՏՆԻ ՄԱՐԶ RA ARAGATSOTN MARZ

Մարզկենտրոնը՝ ք. Աշտարակ	Marz centre Ashtarak town
Տարածաշրջանները՝ Աշտարակ, Ապարան, Արագած, Թալին	Territories Ashtarak, Aparan, Aragats, Talin
Քաղաքները՝ Աշտարակ, Ապարան, Թալին	Towns Ashtarak, Aparan, Talin

Տարածքը Territory	2753 քառ. կմ sq. km
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը Territory share of the marz in the territory of RA	9.3 %
Քաղաքային համայնքներ Urban communities	3
Գյուղական համայնքներ Rural communities	111
Քաղաքներ Towns	3
Գյուղեր Villages	117
Բնակչության թվաքանակը 2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ Population number as of January 1, 2011	142.4 հազ. մարդ ths. Persons
<i>այդ թվում՝</i> <i>including:</i>	
քաղաքային urban	33.2 հազ. մարդ ths. persons
գյուղական rural	109.2 հազ. մարդ ths. persons
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը, 2010թ. Share of marz population size in RA population size, 2010	4.4 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը Share of urban population size	23.3 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	217921 հա ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	54157 հա ha

ՀՀ Արագածոտնի մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող 3 ավտո- խճուղիները՝ Երևան – Աշտարակ – Թալին – Գյումրի, Երևան–Աշտարակ – Սպիտակ և Երևան – Արմավիր – Քարակերտ – Գյումրի:

Մարզի տարածքը հատում է նաև ՀՀ գլխավոր երկաթուղին (միայն ծայր արևմտյան հատվածով և մարզի տնտեսական զարգացման վրա էական ազդեցու- թյուն չի թողնում):

Մարզում են գտնվում Բյուրականի նշանավոր աստղադիտարանը, ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի, ֆիզիկական հետազոտությունների ինստիտուտները:

2010թ.-ին **մարզի տնտեսության** հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները ՀՀ համապա- տասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 1.8 %,
- գյուղատնտեսություն՝ 9.6 %,
- շինարարություն՝ 5.6 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 0.7 %,
- ծառայություններ՝ 0.8 %:

Մարզի տնտեսության հիմքը **արդյունաբերությունը և գյուղատնտեսությունն** են:

Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է սննդա- մթերքի և ըմպելիքի, թանկարժեք իրերի արտադրու- թյան ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես բուսաբուծության (հացահատիկ, կարտոֆիլ, բազմամյա տնկարկներ, կերային մշակաբույսեր), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնա- գիտացած է բուսաբուծության (մասնավորապես հացահատիկային մշակաբույսերի արտադրություն) և անասնաբուծության մեջ:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրակա- նացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Մարզկենտրոն Աշտարակ քաղաքը (2010թ. տարե- վերջին՝ 20.8 հազ. բնակիչ) գտնվում է Քասախ գետի ափին, Երևանից 19 կմ հյուսիս-արևմուտք: Քաղաքը հանդիսանում է Երևան-Գյումրի, Երևան-Սպիտակ ճանապարհների հանգույցը:

Քաղաքը զարգացել է որպես Երևան քաղաքի ար- բանյակ քաղաք: Այն մարզի վարչաքաղաքական, տնտե- սական, գիտական ու կրթամշակութային կենտրոնն է:

Աշտարակ քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդամթերքի և ըմպելիքի արտադրությունն է:

Ապարան քաղաքը (2010թ. տարեվերջին՝ 6.7 հազ. բնակիչ) մարզում մեծությամբ և նշանակությամբ երկրորդ քաղաքն է: Գտնվում է Քասախ գետի ափին (Երևանից 60 կմ հեռավորությամբ): Ապարան քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդամթերքի արտադրությունն է:

Թալին քաղաքը (2010թ. տարեվերջին՝ 5.7 հազ. բնակիչ) գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան լանջին (Երևանից 65 կմ հեռավորությամբ): **Քաղաքի տնտեսության** հիմքը թանկարժեք իրերի արտադրու- թյունն է:

The 3 motor highways of republican importance - Yerevan-Ashtarak-Talin-Gyumri, Yerevan-Ashtarak-Spitak and Yerevan-Armavir-Karakert-Gyumri run through the territory of the **RA Aragatsotn marz**.

The territory of **marz** intersects RA principal railway as well (only across the end of the West, so it hasn't any influence on economic development of the marz).

The famous Observatory of Byurakan, the Institutes of Radiophysics and Electronics, Physical Researches of RA National Academy of Sciences are located in the marz.

In 2010 the share of **economy** main branches of RA Aragatsotn marz in total volume of correspondent branches of the republic comprised

- industry 1.8 %,
- agriculture 9.6 %,
- construction 5.6 %,
- retail trade 0.7 %,
- services 0.8 %.

The **main economy** branches of the marz are industry and agriculture.

Industry is specialized in manufacture of food products and beverage, precious articles and exploiting of mines of building materials. The geographical position and climatic conditions of the marz are favourable for development of both plant growing (grain, potatoes, perennial grass, and forage crops) and cattle breeding.

Agriculture is mainly specialized in plant growing (especially, crop-production) and cattle breeding.

Freight and **passenger transportations** in the marz are implemented by road transport.

Marz centre Ashtarak town (in the end of year 2010 comprised 20.8 ths. people) is situated on the bank of Kasakh river, in the distance of 19 km to the North-West from Yerevan. Town is the junction of Yerevan-Gyumri and Yerevan-Spitak roads.

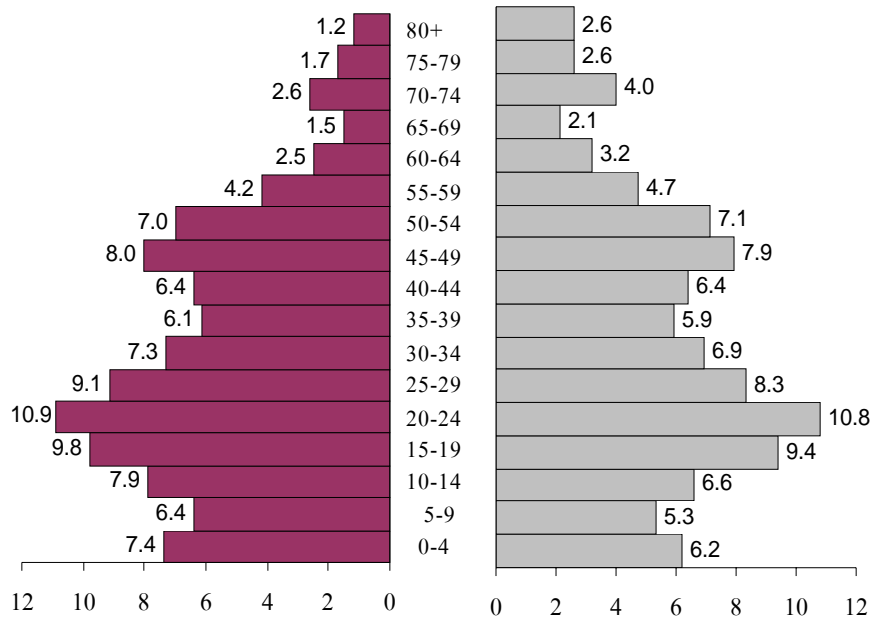
Ashtarak town developed as a satellite town of Yerevan. It is the administrative and political, economic, scientific, educational and cultural centre of the marz.

The main branch of economy is food and beverage production.

Aparan town (in the end of year 2010 comprised 6.7 ths. people) is the second town in the marz by its largeness and importance. It is situated on the bank of Kasakh river (in the distance of 60 km from Yerevan). The main branch of economy is food production.

Talin town (in the end of year 2010 comprised 5.7 ths. people) is located on the south-western slope of Aragats mountain(in the distance of 65 km from Yerevan). The base of **economy** is precious articles production.

ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՍՏ ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԽՄԲԵՐԻ, 2011թթ. հունվարի 1-ի դրությամբ
 RESIDENT POPULATION BY AGE –SPECIFIC GRUPS, 2011 as of January 1

ՄԱՆՐԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ
 RETAIL TRADE UNITS

	Քանակը Number					
	2006	2007	2008	2009	2010	
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	232	306	295	379	368	Retail trade units, total
այդ թվում՝						<i>including</i>
խանութներ	90	100	84	140	110	shops
կրպակներ	101	163	166	196	201	kiosks
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	4	4	4	3	3	markets of agricultural produce
սպառողական ապրանքների շուկաներ	3	3	3	2	1	markets of consumer goods
առևտրի այլ օբյեկտներ	34	36	38	38	53	other trade units

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
 EDUCATIONAL INSTITUTIONS

	Քանակը Number					
	2006	2007	2008	2009	2010	
Պետական նախադպրոցական	23	17	14	13	15	State pre-school
Պետական հանրակրթական	127	126	126	124	124	State general educational
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	9	9	7	7	9	Music and art school youth creative(cultural) centre
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական	3	3	3	3	3	State preliminary vocational educational
Ոչ պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	1	1	1	1	1	Non-state middle vocational educational

**ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ
URBAN COMMUNITIES**

Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը	Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը Population de jure number as of	
				2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝, մարդ January 1*, 2010, people	2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝, մարդ January 1*, 2011, people
Աշտարակ	Ashtarak	ք. Աշտարակ	t. Ashtarak	21588	21621
		գ. Մուղնի	v. Mughni		
Ապարան	Aparan	ք. Ապարան	t. Aparan	6618	6679
Թալին	Talin	ք. Թալին	t. Talin	5702	5719

**ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ
RURAL COMMUNITIES**

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը Population de jure number** as of	
				2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2010, people	2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2011, people
1	Ագարակ (Աշտարակի տարածաշրջան)	Agarak (region of Ashtarak)		1852	1905
2	Ագարակավան (Թալինի տարածաշրջան)	Agarakavan (region of Talin)		1053	1059
3	Ալագյազ	Alagyaz		481	504
4	Ակունք	Akunk		588	595
5	Աղձք	Aghdsk		1953	1958
6	Անտառուտ	Antarut		234	245
7	Աշնակ	Ashnak		1211	1226
8	Ավան	Avan	•Ավան/Avan •Խնուսիկ/Khnusik	945	973
9	Ավշեն	Avshen		291	280
10	Արագած (Ապարանի տարածաշրջան)	Aragats (region of Aparan)		3773	3793
11	Արագածավան (Թալինի տարածաշրջան)	Aragatsavan (region of Talin)		5870	5867
12	Արագածոտն	Aragatsotn		1201	1224

* Այստեղ և հետոյսու՝ ՀՀ մարզերի քաղաքային համայնքների բնակչության թվաքանակը ներկայացվել է ընթացիկ հաշվառմամբ:

Here and hereinafter, population of urban communities of the RA marzes is presented by current registration data.

** Այստեղ և հետոյսու՝ ՀՀ մարզերի գյուղական համայնքների այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ գյուղական համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» պետական վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 866 գյուղական համայնքների մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ ըստ մարզերի ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են ՀՀ արդարադատության նախարարության և ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանության վարչական ռեգիստրների տվյալների վրա (շեղումը՝ 01.01.2011թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է +5.1%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գուղական համայնքների միջև խնդրո առարկա տեղեկատվության փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաճշտման համակարգի բացակայությամբ:

Here and hereinafter, the sources of these data are the state statistical reporting forms «Sex and age composition of rural population» provided by the rural communities on annual basis. According to those sources the sum total of de jure population of 866 RA rural communities as a whole and by marzes has some discrepancy from the same data of current registration of population, which are based on the data from administrative registers of RA Ministry of Justice and RA Police under RA Government (as of 01.01.2011 the discrepancy was +5.1% for the republic). The discrepancy is mainly stipulated by the absence of the system of exchange, comparing and checking in individual data level of the given information between rural communities.

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը Population de jure number** as of	
				2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2010, people	2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2011, people
13	Արա	Ara		633	645
14	Արտաշավան	Artashavan	•Արտաշավան Artashavan •Լուսաղբյուր Lusaghbyur •Նիգատուն Nigatun	737	726
15	Արտենի	Arteni		3565	3590
16	Արուճ	Aruj		1215	1220
17	Արևուտ (նախկինում՝ Բարոճ)	Arevut (formerly Baroj)		133	100
18	Ափնագյուղ	Apnaghyugh		628	626
19	Բազմաղբյուր	Bazmaghybur		1077	1081
20	Բերքառատ	Berkarat		1043	1054
21	Բյուրական	Byurakan		4592	4795
22	Գառնահովիտ	Garnhovit		494	504
23	Գեղաղիբ	Geghadir		679	689
24	Գեղաձոր	Geghadzor		1332	1334
25	Գեղարոտ	Gegharot		590	594
26	Գետափ	Getap		171	180
27	Դաշտաղեմ	Dashtadem		669	667
28	Դավթաշեն	Davtashen		767	770
29	Դրմասար	Ddmasar		158	158
30	Դիան	Dian		127	129
31	Դպրևանք	Dprevank		141	140
32	Եղիպատրուշ	Yeghipatrush		845	850
33	Եղնիկ	Yeghnik		534	544
34	Երնջատափ	Yernjatap		717	747
35	Զարինջա	Zarinja		643	562
36	Զովասար	Zovasar		584	678
37	Թաթուլ	Tatul		788	950
38	Թթուջուր	Ttujur		385	394
39	Թլիկ	Tllik		100	104
40	Իրինդ	Irind		957	964
41	Լեռնապար	Lernapar		620	608
42	Լեռնարոտ	Lernarot		435	460
43	Լուսագյուղ	Lusagyugh		866	900
44	Լուսակն	Lusakn		202	202
45	Օաղկահովիտ	Tsaghkahovit		2068	2139
46	Օաղկաշեն	Tsaghkashen		783	785
47	Օաղկասար	Tsaghkasar		124	124
48	Օիլքար	Tsilkar		574	590
49	Կաթնաղբյուր	Katnaghbyur		1309	1348
50	Կայք	Kayk		680	680
51	Կանչ	Kanch		145	133
52	Կանիաշիր	Kaniashir		463	467
53	Կարբի	Karbi		4204	4251
54	Կարմրաշեն	Karmrashen		518	522
55	Կաքավաձոր	Kaqavadsor		1152	1160
56	Կոշ	Kosh		3240	3240
57	Հակո	Hako		78	169
58	Հարթավան	Hartavan		1070	1078
59	Հացաշեն	Hacashen		261	366
60	Հնաբերդ	Hnaberd		2294	2309
61	Չորագլուխ	Dsoraglukh		297	292

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը** Population de jure number** as of	
				2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2010, people	2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2011, people
62	Ղազարավան	Ghazaravan		635	633
63	Ճարճակիս	Tchartchakis		576	582
64	Մաստարա	Mastara	• Մաստարա Mastara • Չորագյուղ Dsoragjugh	2321	2322
65	Մելիքգյուղ	Meliqgjugh		1235	1262
66	Մեծաձոր	Metsadsor		100	81
67	Միջնատուն	Mijnatun		289	291
68	Միրաք	Mirak		106	108
69	Ներքին Բազմաբերդ	Nerqin bazmaberd		1448	1623
70	Ներքին Սասունաշեն	Nerkin Sasunashen		1037	1092
71	Նիգավան	Nigavan		730	747
72	Նոր Ամանոս	Nor Amanos		845	835
73	Նորաշեն (Արագածի տարածաշրջան)	Norashen (region of Aragats)		1184	1174
74	Նոր Արթիկ	Nor Artik		585	590
75	Նոր Եղեսիա	Nor Yedesia		1182	1210
76	Շամիրամ	Shamiram		1627	1959
77	Շենավան	Shenavan		1957	1934
78	Շենկանի	Shenkani		246	254
79	Շղարշիկ	Shgharshik		554	561
80	Շողակն (Ապարանի տարածաշրջան)	Shoghakn (region of Aparan)		154	152
81	Ոսկեթաս	Vosketas		545	589
82	Ոսկեհատ	Voskehat		1142	1164
83	Ոսկեվազ	Voskevaz		4385	4481
84	Չքնաղ	Chknagh		276	276
85	Պարտիզակ	Partizak		292	287
86	Ջամշլու	Jamshlu		280	283
87	Ջրամբար	Jrambar		177	173
88	Ռյա թագա	Rya Taza		530	540
89	Սաղմոսավան	Saghmosavan		195	204
90	Սաղունց	Sadunts		290	301
91	Սասունիկ	Sasunik	• Սասունիկ / Sasunik • Կարին/Karin	3519	3808
92	Սարալանջ	Saralanj		238	236
93	Սիփան	Sipan		281	226
94	Սորիկ	Sorik		110	110
95	Սուսեր	Suser		400	363
96	Վարդաբլուր	Vardablur		638	588
97	Վարդենիս	Vardenis		765	793
98	Վարդենուտ	Vardenut		877	751
99	Վերին Բազմաբերդ	Verin Bazmaberd		493	497
100	Վերին Սասնաշեն	Verin Sasnashen		387	381
101	Վերին Սասունիկ	Verin Sasunik		177	170
102	Տեղեր	Tegher		234	239
103	Յամաքասար	Tsamakasar		453	377
104	Ուշի	Ushi		1706	1715
105	Ուջան	Ujan		3501	3539
106	Փարպի	Parpi		2461	2459
107	Քուչակ	Kuchak		2514	2515
108	Օթևան	Otevan		232	234
109	Օհանավան	Ohanavan		2445	2463
110	Օշական	Oshakan		5822	5915
111	Օրգով	Orgov		521	534

**ՀՀ ԱՐԱԳԱՇՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2010թ.
SOME SOCIAL INDICATORS OF DISTRICT COMMUNITY WITH 10 000
POPULATION IN RA ARAGACOTN MARZ, 2010**

	Ընդամենը Total	նրանցից՝ including:		
		կանայք ¹ women ¹	սղա- մարդիկ ¹ men ¹	
Բնակչությունը, մարդ	10000	4969	5031	Population, person
Ծնվածներ, մարդ	152	67	85	Births, person
Մահացածներ, մարդ	87	41	46	Deaths, person
Ամուսնություններ	52	X	X	Marriages
Ամուսնալուծություններ	5	X	X	Divorces
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	32.2	X	X	Total area of housing stock provided per inhabitant, square metre
Կրթության ոլորտ. հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝				Education sphere, attendance to educational institutions, person
նախադպրոցական	67	33	34	pre-school
հանրակրթական	1293	606	687	general schools
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան-ստեղծագործական կենտրոններ	46	28	18	musical, art schools, creative centers for children
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	31	8	23	preliminary vocational
միջին մասնագիտական	2	2	0.0	middle vocational
բարձրագույն մասնագիտական	-	-	-	higher
Առողջապահության ոլորտ՝				Public health sphere
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	23947	...	...	annual attendance to polyclinic during the year (number of attendances)
Մարզիկներ, մարդ	50	3	47	Athletes, person
Զբաղվածներ, մարդ	4613	...	...	Employed, person
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	24	8	16	of which - in Science establishments
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	2	0.0	2	of which - doctors of Science
գիտության թեկնածուներ	6	1	5	candidates of Science
ուսուցիչներ	206	160	46	teachers
բժիշկներ	17	...	...	physicians
միջին բուժանձնակազմ	48	...	...	paramedical personnel
Գործազուրկներ /պաշտոնապես գրանցված/, մարդ	97	72	25	Unemployed /officially registered/ person
Սոցիալական ապահովության ոլորտ				Social insurance sphere
ընդամենը կենսաթոշակատուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1532	...	...	total pensioners/ as of the end of the year/ person
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	380	X	X	families that get poverty family benefit and one-time benefit
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում				Annual attendance during the year
գրադարան	13237	...	...	library
թատրոն	-	-	-	theatre
համերգ	-	-	-	concert
թանգարան	398	...	...	museum
Իրավական ոլորտ				Law sphere
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	32	X	X	total crimes, during the year
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	16	X	X	of which - not grave crime
միջին ծանրության	8	X	X	medium crime
ծանր	8	X	X	grave crime
առանձնապես ծանր	1	X	X	special grave crime

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են:
The indicators are accountable.